

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1906. Första Kammaren. N:o 12.

Tisdagen den 13 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Hans excellens herr statsministern *Staaß* aflämnade Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag angående ändring i vissa delar af strafflagen, lag angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum, lag angående villkorlig frigifning, lag angående villkorlig straffdom samt lag angående ändrad lydelse af 1, 2, 4, 5 och 7 §§ i lagen den 17 oktober 1900 om straffregister.

Justerades protokollet för den 6 i denna månad.

Anmälades och bordlades lagutskottets utlåtanden:

n:o 8, i anledning af väckta motioner angående skrifvelse till Konungen med begäran om framläggande af förslag till lag rörande invallning; och

n:o 9, i anledning af väckta motioner angående skrifvelse till Konungen med begäran om framläggande af förslag till bestämmelser rörande obligatorisk sammanslutning af fiskevattnens ägare för fiskes bedrivande.

Upplästes två till kammaren inkomna protokoll, så lydande:

År 1906 den 10 februari sammanträdde kamrarnes valmän
Första Kammarens Prot. 1906. N:o 12.

för att utse Riksdagens justitieombudsman; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hafva utfallit sålunda:

herr revisionssekreteraren Carl Evald Leijonmarck ...	40	röster
» häradshöfdingen Ossian Berger	7	» ;

i följd hvaraf herr revisionssekreteraren Carl Evald Leijonmarck blifvit till Riksdagens justitieombudsman utsedd.

Folke Andersson.
L. J. Jansson.

Martin Nisser.
Fredrik von Rosen.

År 1906 den 10 februari sammanträdde kamrarnes valmän för att utse den man, som skall efterträda Riksdagens justitieombudsman, ifall han, innan nästa lagtima Riksdag anställt nytt val af justitieombudsman, skulle med döden afgå, samt utöfva ämbetet under den tid, justitieombudsmannen kan vara af svår sjukdom eller annat laga förfall därifrån hindrad; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hafva utfallit sålunda:

herr revisionssekreteraren Berndt Fridolf Engelbrekt	
Hasselrot	25 röster,
» häradshöfdingen Ossian Berger	23 » ;

i följd hvaraf herr revisionssekreteraren Berndt Fridolf Engelbrekt Hasselrot blifvit utsedd till justitieombudsmannens efterträdare.

Folke Andersson.
L. J. Jansson.

Martin Nisser.
Fredrik von Rosen.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de nu upplästa protokollen skulle läggas till handlingarna, äfvensom att Riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag af protokollet underrättas om dessa val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarne ingifva förslag dels till förordnanden för de valde, dels till skrifvelse till Konungen med anmälan om de verkställda valen, dels ock till den paragraf därom, som borde i riksdagsbeslutet införas.

Upplästes ett protokoll af följande lydelse:

År 1906 den 12 februari sammanträdde kamrarnes valmän för utseende af Riksdagens kommitterade för tryckfrihetens värd.

Sedan ledamoten af Andra Kammaren herr J. Sjöberg, med stöd af § 12 utaf reglementariska föreskrifter för Riksdagen, förklarar valnämndens sammankomst öppnad, företogs upprop af valmännen; och befunnos hafva kommit tillstädes från Första Kammaren alla dess valmän med undantag af herrar Lars Berg, Blomberg, friherre Falkenberg och herr Melin, i hvilkas ställe

anmälde sig herrar von Mentzer, Fahlén och Hedborg, samt från Andra Kammaren alla valmän med undantag af herrar K. V. Beckman, J. Nydal, O. W. Redelius, O. H. Svensson, H. G. Hjärne samt K. H. Branting, i hvilkas ställe anmälde sig friherre O. B. A. Silfverschiöld samt herrar M. E. Svallingson och A. L. Lundström,

Vid anställt val af ordförande utsågs därtill herr J. Sjöberg.

Sedan 108 § regeringsformen samt 70 och 75 §§ riksdagsordningen upplästs, företogs valet, och befunnos efter dess slut hafva blifvit till kommitterade för tryckfrihetens vård utsedde:

f. d. universitetskanslern Gustaf Fredrik Gilljam	med 20 röster,
riksantikvariern Hans Olof Hildebrand Hildebrand	» 20 »
borgmästaren Carl Albert Lindhagen	» 20 »
professorn Gustaf Oscar Augustin Montelius.....	» 20 »
f. d. justitierådet Carl Frithiof Svedelius	» 20 »
f. d. bibliotekariern, fil. doktor Harald Ossian Wieselgren.....	» 20 » .

Joh. Sjöberg.
J. F. Nyström.

Gustaf Berg.
Emil Hammarlund.

På framställning af herr talmannen beslöts, att förevarande protokoll skulle läggas till handlingarna äfvensom att Riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag af protokollet underrättas om detta val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarne ingifva förslag dels till förordnanden för de valde, dels ock till paragraf rörande valet i riksdagsbeslutet.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran, följande den 10 innevarande februari bordlagda ärenden, nämligen statsutskottets utlåtanden n:is 24—26, bevillningsutskottets betänkanden n:is 1 och 2 äfvensom lagutskottets memorial n:o 7.

Föredrogos och hänvisades till lagutskottet den under sammanträdet aflämnade kungl. propositionen.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Husberg* från och med den 14 till och med den 22 innevarande februari och herr *Hasselrot* under 14 dagar, räknadt från den 15 i samma månad.

Tisdagen den 13 Februari.

Justerades tre protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst på föredragningslistan till morgondagens sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,45 e. m.

In fidem
A. v. *Krusenstjerna*.

Onsdagen den 14 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 7 i denna månad.

Upplästes följande ingifna läkareintyg:

Att herr häradshöfdingen *Hugo Hedenstierna*, som insjuknat i influenza, tills vidare är förhindrad att inställa sig vid riksdagen, intygas.

Kisa d. 13 febr. 1906.

J. Bexelius.
Leg. läkare.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

n:o 2, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hof- och slottsstaterna; och

n:o 3, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet; äfvensom

bankoutskottets memorial n:o 2, om verkställd granskning af riksbankens styrelse och förvaltning.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran lagutskottets nästlidne dag bordlagda utlåtanden n:is 8 och 9.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 10 och 13 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 24, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af mark från förra majorsbostället $\frac{1}{4}$ mantal Kärr n:o 1 i Kronobergs län, biföll kam-maren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Herr statsrådet *Tamm* aflämnade Kungl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående upplåtelse af ett jordområde från kronoparken Åsen till Uppsala universitet för utvidgning af akademiska sjukhusets i Uppsala tomt;

2:o) angående försäljning af åtskilliga torp och en lägenhet under Ryda kungsgård n:is 1—5 i Uppsala län;

3:o) angående afsöndring af mark från kronoegendomen Kvarnberga n:o 1 i Södermanlands län;

4:o) angående försäljning af två till förra majorsbostället Silkesnäs n:o 1 i Kronobergs län hörande torp;

5:o) angående försäljning af sju till förra löjtnantsbostället Svärtingstorp n:is 1 och 2 i Kristianstads län hörande lägenheter;

6:o) angående upplåtelse af mark från förra korpralsbostället Östraby n:is 12 och 14 i Malmöhus län;

7:o) angående försäljning af en till förra korpralsbostället 1 mantal Skee n:o 1 i Hallands län hörande lägenhet;

8:o) angående försäljning af en till förra häradsskrifvarbostället 1 mantal Stallbacka n:o 1 i Älfsborgs län hörande utäga;

9:o) angående försäljning af ett fiske i Klarälven inom staden Karlstads område;

10:o) angående försäljning af den till förra militiebostället 1 mantal Berg n:o 1 i Örebro län hörande andel i en vid skifte afsatt samfällighet; och

11:o) angående rätt för Kungl. Maj:t att för inköp af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark disponera köpeskillingarna för vissa kronoegendomar m. m.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 10 och 13 innevarande februari bordlagda utlåtanden:

n:o 25, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af till förra länsmansbostället $\frac{3}{4}$ mantal Hvitemåla n:o 1 i Kalmar län hörande lägenheten Kullen; och

n:o 26, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af till förra fänriksbostället Grimskulla n:o 1 i Älfsborgs län hörande andel i vattenkraft m. m.,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Om beskattningssort för vissa beskattningsföremål, som beröra flera kommuner.

Föredrogs å nyo bevillningsutskottets den 10 och 13 innevarande månad bordlagda betänkande n:o 1, i anledning af väckt motion angående förändrade bestämmelser rörande beskattningsort för inkomst af elektriska ledningar m. m., som beröra flera kommuner.

Med instämmande af tio utaf Andra Kammarens ledamöter hade herr *I. E. G. Svensson* i Skyllberg inom nämnda kammare i motionen n:o 12 föreslagit, »att Riksdagen måtte besluta, *antingen* att i bevillningsförordningen införas bestämmelser om huru och efter hvilka grunder taxering bör äga rum i fråga om elektriska kraftledningar och med dem sammanhängande beskattningsföremål, som beröra två eller flera kommuner, *eller*

och aflåta skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning och förslag i de ämnen motionen afser».

Om beskattningssort för vissa beskattningsföremål, som beröra flera kommuner.
(Forts.)

Utskottet hade i föreliggande betänkande på anförda skäl hemställt, att Riksdagen, i anledning af herr I. E. G. Svenssons förevarande motion, ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till införande i gällande bevillningsförordning af närmare bestämmelser rörande beskattningsort för inkomst af elektriska ledningar och därmed sammanhängande beskattningsföremål, som beröra flera kommuner.

Herr Jonsson: Ehuru jag helst skulle hafva sett, att bevillningsutskottet vidhållit sin åsikt från 1903 års riksdag, att det icke syntes vara svårare att åstadkomma en fördelning af inkomsten i detta fall än i en mängd andra, där inkomst af rörelse eller yrke nu fördelas på skilda håll, så har jag dock icke begärt ordet i afsikt att yrka afslag på utskottets hemställen, utan endast för att göra några erinringar i vissa fall, när utskottet alls icke har uttryckt någon egen mening om, i hvilken riktning en utredning af denna fråga bör gå.

Först och främst förmenar jag, att den tekniska utredning, utskottet anser böra föregå ett förslag, ingalunda kan blifva en bas för bestämmelser af praktisk art i tillämpningen, utan att de bestämmelser, som här kunna komma i fråga, måste liksom öfriga i bevillningsförordningen om dylika fördelningar blifva af mera generell art.

För det andra förmenar jag, att man har öfverskattat betydelsen af de inkomster, som i dylika fall kunna vara att vänta eller för närvarande finnas, och jag skall söka gifva några skäl för denna min mening. Om en kraftstation anlägges för alstrande af dylik elektrisk energi, är det gifvet, att en sådan station måste vara att anse såsom fast egendom och bör i sådan egenkap taxeras inom den kommun, där denna kraftstation finnes. Det bör vidare vara gifvet, att med de höga pris, hvori våra vattenfall hafva kommit, på grund af konkurrens, att icke säga jobberi, värdet på själfva vattenfallet i och för sig är högst betydligt, men det värdet kommer naturligtvis att i ännu högre grad ökas genom att vattenfallet apteras för sitt ändamål och där anbringas en kraftstation. Jag menar därför, att i allmänhet taget anläggningskostnaden och till följd däraf taxeringsvärdet för en dylik kraftstation måste blifva så höga, att, sedan å den inkomst, som uthyrning af elektrisk kraft kan lämna bolaget eller ägaren till kraftstationen, afdrag gjorts, motsvarande 5 procent af taxeringsvärdet samt för behöfliga underhållskostnader etc., det beskattningsbara inkomstbeloppet icke i många fall

Om beskattningsort för vissa beskattningsföremål, som beröra flera kommuner.
(Forts.)

torde blifva någonting af väsentlig betydelse. Detta i afseende å den delen af frågan.

Om jag sedan ägnar mig litet åt de fördelningsteorier, som af motionären refererats och af utskottet upptagits, fruktar jag för att, om intet inlägg göres mot hvad som där uttalas, dessa fördelningsteorier skulle komma att utvecklas för långt. Jag grundar denna min mening därpå, att, såvidt jag kan finna, rätten för en kommun att få del af en inkomst, som anses hafva mer eller mindre tillkommit från flera håll, bör ställas i samband med huruvida denna kommun af den verksamhet, hvarifrån inkomsten härflyter, har något slags ekonomisk risk i form af kostnad för ordning och allmän hushållning, för fattigvård, för sjukvård m. m. inom kommunen, eller om inkomsten är så beskaffad, att för dess förvärfvande icke erfordras någon personal inom den kommun, som förmenar, att den lika väl bör få del af inkomsten. Det synes mig nämligen vara en princip, som man icke får förbise vid uppgörande af bestämmelser om hvilka som rätteligen böra få del af en inkomst härvidlag, att man skall taga hänsyn till huruvida kommunen lider någon ekonomisk olägenhet eller risk genom att näringen eller affären inom den kommunen till någon del drifves.

Jag skall, för att åskådliggöra hvad jag här menar, framdraga ett konkret exempel. Såsom bekant, har ett bolag inom Dalarne anlagt en mycket dyrbar kraftstation vid ett ställe, som heter »Näs». Samma bolag har från den platsen anlagt en 40 å 50 kilometer lång elektrisk ledning till Sandvikens bruk i Gestrkland. Sandvikens bruk tager emot kraften hemma vid verket och betalar för hvarje elektrisk hästkraft där ett visst pris. Om man nu söker göra sig reda för huru där rätteligen bör förfaras, framställer sig frågan: Därest kraftbolaget utöfver hvad som får anses motsvara taxeringsvärdet, exempelvis 5 procent ränta därå, och underhållskostnad får en beskattningsbar inkomst, huru bör det förfaras med denna inkomst i detta fall? Bör den fördelas mellan bägge platserna? Bör den kommun, där kraftstationen ligger, erhålla rätten att basera kommunalutskylder på inkomsten, eller den kommun i Gestrkland, inom hvilken Sandvikens bruk ligger? Nu är först och främst tydligt, att för skötseln af denna krafstation och äfven för eftersyn af den långa ledningen detta kraftbolag måste hafva icke obetydlig personal anställd. Maskinister och åtskilliga andra måste vara fast anställda vid kraftstationen, liksom bolaget måste hafva dugligt folk för tillsyn å ledningen och reparation af densamma, om fel därå uppstår. Men huru ställer det sig vid Sandviken? Jo, där blir det ett motsatt förhållande. I stället för att man där förut fått använda en mängd eldare och maskinister vid alstrande af ångkraft till åstadkommande af enahanda effekt, som man får genom den elektriska ledningen, kan Sandvikens

bruk nu undvara alla dessa till sannolikt sin ekonomiska fördel. Högbo kommun kommer således icke på något sätt att åsamkas någon ekonomisk förlust, om den elektriska driften skulle anses ej böra beskattas där. Detta blefve däremot uppenbarligen fallet med den kommun i Dalarne, inom hvilken kraftstationen ligger. När man läser i utskottets betänkande, hvad som äfven antydes i motionen, att taxeringsmyndigheterna ibland ansett, att kommunen, där kraftstationen ligger, skulle få beskatta hela inkomsten, men att i många fall äfven andra uppfattningar gjort sig gällande, synes det mig, att man gått för långt. Man får ej släppa ur sikte själfva hufvudsaken, hvad som här är det rimliga. Och det torde i allmänhet vara den kommun, inom hvilken kraftstationen ligger, som rätteligen bör få taxera inkomsten hos sig, och icke den eller de kommuner, där kraften distribueras ut hit och dit. Jag kan nämligen icke se, att det finnes något reellt underlag och skäl för att en inkomst skall taxeras inom en kommun blott därför, att en ägare af en kraftstation på annat håll anses bereda sig större eller mindre förtjänst genom att utarrendera eller hyra ut kraft inom kommunen, ty det rubbar ju icke kommunens allmänna hushållning i någon mån och utsätter den icke för minsta risk, utan man får tvärtom säga, att kommunen har fördel såsom sådan af att elektrisk kraft där får på nämnda sätt begagnas äfven mot betalning.

Det är genom dessa erinringar jag velat få en mening uttryckt till utskottets betänkande, så att hvad där förekommer icke får löpa i väg till Kungl. Maj:t alldeles isoleradt.

Herr Nisser: Den fråga, som här föreligger, har varit föremål för Riksdagens behandling för några år sedan, men då afslogs framställningen därför att man ansåg den på detta område vunna erfarenhet ännu vara för ringa. Motionären har ansett detta skäl för afslag icke vidare kunna åberopas, och utskottet har delat hans mening. Det exempel, den föregående talaren här framdragit, är så till vida oriktigt, som han ville påstå, att icke Sandviken skulle hafva erhållit taxeringsbar inkomst på grund af den af bolaget använda elektriska kraften. Det är ju klart, att Sandviken icke tillgripit denna elektriska kraft utan att därmed vore förenad någon fördel, och fördelen ligger däri, att Sandviken ifrån att förut hafva använt åtskilliga 10,000 ton stenkol numera är befriadt från dessa stora utgifter jämte utgifterna för skötseln af ångmaskiner, därför behöflig personal m. m. — med ett ord, från alla utgifter för sin förut använda maskindrift, ty de för den elektriska driften erforderliga kostnader bestridas numera af kraftbolaget. Följaktligen kan Sandviken icke annat än årligen erhålla en vinst genom begagnandet af den elektriska kraften, och jag förmodar, att Sandviken också

Om beskattningsort för vissa beskattningsföremål, som beröra flera kommuner.

(Forts.)

Om beskatt-
ningsort för
vissa beskatt-
ningsföremål,
som beröra
flera kom-
muner.
(Forts.)

till taxering uppgifvit den vinst bolaget gjort, och sålunda kommer äfven Högbo socken att åtnjuta fördel af denna högre vinst, som Sandviken förvärfvat. För öfrigt är redan den elektriska kraftens användning och blifver allt mer och mer inom vårt land af den betydelse, att utredning måste företagas äfven i den riktning, motionen afser. Men bevillningsutskottet har icke ansett sig kunna här framlägga något som helst förslag till fördelning af denna taxering, utan hänvisat frågan till Kungl. Maj:t, på det att Kungl. Maj:t måtte utarbeta förslag i ämnet efter inhämtande af upplysningar och kännedom om alla de olika förhållanden, som på detta område spela in. Då alltså utskottets förslag endast går ut på att hos Kungl. Maj:t anhålla om en allsidig och fullständig utredning, anser jag, att utskottets hemställan bör bifallas. Det finnes ju icke något verksamhetsområde, där icke de kommuner, inom hvilka vissa affärer bedrifvas, göra anspråk på att få sin del af taxeringen. Så är det i fråga om järnvägar, så är det äfven i afseende å älfvar som flottningsvatten, där timret föres fram från skogarna ned till sågverket för att försågas: hvarje kommun begär att få del af den vinst, som de så kallade strömbyggnadsbolagen hafva af timrets flotande genom kommunen. För att emellertid nu en dylik beskattning skall blifva rättvis, måste en sådan fördelning af kraftens beskattning också vara rättvis. Men härmed äro utan tvifvel förenade åtskilliga svårigheter, och för att få dessa svårigheter undanröjda och få en författning, som klart och tydligen säger, huru det skall förfaras, att icke tolkningarna blifva så olika och hvarandra motsägande, som nu är fallet, har utskottet tillåtit sig hemställa om en skrifvelse till Kungl. Maj:t, till hvilken hemställan jag anhåller att få yrka bifall.

Efter det öfverläggningen ansetts härmed slutad, biföll kammaren hvad utskottet i förevarande betänkande hemställt.

Hans excellens herr statsministern *Staaff* aflämnade Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående lönereglering för lärare vid folkskolor m. m.

Vid förnyad föredragning af bevillningsutskottets den 10 och 13 innevarande månad bordlagda betänkande n:o 2, i anledning af väckt motion om ändring i förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905, biföll kammaren hvad utskottet i detta betänkande hemställt.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 10 och 13 i denna månad bordlagda memorial n:o 7, i anledning af Första Kammarens återremiss af lagutskottets utlåtande n:o 4 öfver väckta motioner angående skrifvelse till Konungen med begäran om framläggande af förslag till de lagändringar, som påkallas af upplösningen af unionen mellan Sverige och Norge, m. m.

Om lagändringar, påkallade af upplösningen af unionen mellan Sverige och Norge, m. m.

I lagutskottets utlåtande n:o 4, i anledning af väckta motioner angående skrifvelse till Konungen med begäran om framläggande af förslag till de lagändringar, som påkallades af upplösningen af unionen mellan Sverige och Norge m. m., hade utskottet hemställt, att motionerna icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Enligt till utskottet ankomna protokollsutdrag hade Första Kammaren visat detta utlåtande åter till utskottet, hvaremot Andra Kammaren bifallit utskottets hemställan.

Vid sådant förhållande hade utskottet i föreliggande memorial förklarar återremissen från Första Kammaren icke kunna föranleda annan utskottets åtgärd, än att utskottet hemställde, att Första Kammaren behagade i frågan fatta beslut.

Hans excellens herr statsministern Staaft: Då detta ärende förra gången var före i Första Kammaren och af kammaren återremitterades till lagutskottet, framställdes af åtskilliga talare anmärkningar mot den skrifvelse med vissa upplysningar i ärendet, som jag aflåtit till utskottet. Jag ber att med anledning häraf få nämna, att efter min tanke voro dessa anmärkningar ganska litet motiverade. Jag ansåg mig i min skrifvelse allenast böra beröra hvad som verkligen rörde det utskott, till hvilket jag skref. Lagutskottet har icke att befatta sig med annat än lagfrågor, och jag skref endast angående lagfrågor.

En ärad talare, herr Billing, riktade den anmärkningen mot mig, att jag icke satt mitt svar i samma kasus, som frågan var gifven. I förbigående ber jag att därvid få erinra, att någon fråga alldeles icke var gifven, ty hvad motionärerna helst af allt ville undvika var att ställa någon fråga till regeringen. Hela motionen är i själfva verket byggd på följande konstruerade resonemang: därför att i trontalet ingenting förekommit om denna sak, skulle det vara regeringens mening att icke upptaga densamma. Jag vill icke förneka, att trontalet detta år var något långt och måhända för åtskilliga af herrarna något tröttande, men det förvånar mig, att någon kunnat antaga, att detsamma skulle vara uttömmande i fråga om regeringens afsikter.

Alldeles oafsedt detta, tror jag, att, om den talare, som yttrade sig i kasusläran, velat tränga något djupare in i saken, han säkerligen hade riktat sin pedagogiskt straffande hand icke så mycket mot mig som mot motionärerna, hvilka i strid mot riksdagsordningens 55 § sammanblandat olika mål och ärenden i

*Om lag-
ändringar,
påkallade af
upplösningen
af unionen
mellan Sverige
och Norge,
m. m.
(Forts.)*

samma motion. Hvarför nu icke motionärerna blifvit strykpojkar, utan jag blifvit strykpojke — ja, det torde herrarna kunna sluta sig till, utan att jag behöfver inlåta mig därpå.

Friherre Gripenstedt: De anmärkningar, som gjorts mot motionärerna, framkommo väl sent. Om de äro befogade, borde de hafva framställts vid ärendets tidigare behandling — icke nu. Vi hafva icke heller fått upplysning, huruvida meningen verkligen är att vidtaga de åtgärder, hvarpå motionerna syfta. Statsministern har endast riktat sina anmärkningar mot motionernas formella sida. Jag får emellertid antaga och hoppas, att *efter den belysning* frågan fick vid ärendets förra behandling i kam-maren dessa saker nu verkligen tagas under allvarlig ompröfning, och att de åtgärder, hvarpå motionerna syfta, utan dröjsmål vidtagas af regeringen, oaktadt ingen formlig skrifvelse kommit till stånd. Motionen har då fyllt sin uppgift. Det är *saken* jag fäster mig vid; det andra, som i dag förekommit, vill jag icke yttra mig om.

Under uttalande af dessa skäl kan jag nu yrka bifall till utskottets förra hemställan.

Herr Billing: Med anledning af herr statsministerns anfö-rande ber jag att få säga ett par ord.

Lagutskottets betänkande, som hemställde till Riksdagen att lämna motionärernas framställning utan afseende, var alltigenom motiveradt med hänvisning till statsministerns skrifvelse. Om utskottet hade sagt, att motionen till sin senare del icke tillhör lag-utskottet att behandla, skulle jag icke hafva sagt, att svaret icke stode i samma kaus som frågan. Men när utskottet icke sade detta, utan förklarade för Riksdagen, att statsministerns skrifvelse vore tillräckligt svar på motionerna, då ansåg jag mig hafva rätt att säga, att lagutskottet icke besvarat motionerna, och indi-rekte att statsministern icke gjort det, för så vidt nämligen lag-utskottet stödde sig på statsministerns skrifvelse såsom tillfyllest-görande motiv för utskottets afslagsyrkande.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, biföll kam-maren utskottets i utlåtandet n:o 4 gjorda hemställan.

*Ifrågasatt
skyldighet att
för vissa
industriella
anläggningar
m. m. lämna
ökadt bidrag
till vägars
underhåll.*

Föredrogs å nyo lagutskottets den 9 och 10 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 6, i anledning af väckt motion angående skrifvelse till Konungen med begäran om framläggande af förslag till lagbestämmelse om skyldighet för ägare till vissa industriella anläggningar m. m. att lämna ökad bidrag till underhåll af vägar.

Lagutskottet hade till behandling förehaft en inom Första Kammaren af herr *Benedicks* väckt motion, n:o 16, hvori hemställt, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t i underdånighet anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelse i syfte att sådana industriella anläggningar, grufvor, stenbrott och andra liknande företag, som föranleda afsevärd förhöjning af kostnaderna för underhållet af väg eller bro, må få sig ålagdt att i mån af nämnda förhöjning bestrida ökade vägunderhållningskostnader.

*Ifrågasatt
skyldighet att
för vissa
industriella
anläggningar
m. m. lämna
ökadt bidrag
till vägars
underhåll.
(Forts.)*

Utskottet hade af angifna grunder hemställt, att ifrågasatt motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr *Benedicks*: Jag har i min motion tillåtit mig föreslå en skrifvelse till Kungl. Maj:t i syfte att ett förslag måtte framläggas, att, i den mån några industriella inrättningar af hvad slag det vara må mera skada landsvägarna än eljest sker, dessa måtte särskildt drabbas af kostnaderna för deras ökade underhåll. Denna min framställning är helt och hållet en afskrift af den lag, som sedan fyra år är gällande i Preussen.

Jag har således här ett ganska mäktigt stöd för min hemställan, men lagutskottet har behagat att uti sitt svar endast hänvisa till 12 och 16 §§ i den nya väglagen, som nästa år träder i kraft, hvaruti påpekas möjlighet för den särskilde väghållningsskyldige att af de öfriga väghållningsskyldige bekomma ersättning för ökad tunga. Lagutskottet har således alldeles förbisett, att här icke är fråga om den enskilde väghållningsskyldige, utan om väghållningsskyldige i klump eller tillsammans gentemot den, som denna skada gör, gentemot en industriell anläggning. Min mening var ju, att först och främst eller i första hand den, som fördärivar en väg, också skall betala hvad dess underhåll kostar mera än andra vägar i samma distrikt. Det är sålunda helt enkelt principen det gäller, den principen nämligen, att den, som skadan gör, skall ock skadan ersätta.

På grund af hvad jag nu framhållit, får jag anhålla om afslag å lagutskottets hemställan samt bifall till min motion.

Herr *Sjöcrona*: Utskottet har i sitt utlåtande förklarar sig gärna medgifva, att förhållanden understundom förekomma, hvilka kunna göra en lagstiftning i det af motionären ifrågasatta syfte önskelig. Därmed har ju utskottet gifvit sitt erkännande åt motionärens bemödande att få lagstiftningen i detta ämne så rättvis som möjligt. Men utskottet har å andra sidan velat fästa uppmärksamheten därpå, att frågan varit föremål för behandling vid sistlidna riksdag utaf det särskilda utskottet, och

*Ifrågasatt
skyldighet att
för vissa
industriella
anläggningar
m. m. lämna
ökadt bidrag
till vägars
underhåll.*

(Forts.)

såvidt det angår väghållarne, har särskilda utskottet föreslagit och Riksdagen antagit bestämmelser, som göra, att väghållarne icke äro beroende af det förhållandet, att en väg kan komma att slitas mera, än man från början beräknat. Utskottet har vidare fäst uppmärksamheten därpå, att genom föreslagna och antagna ändringar i väglagen skyldigheten att deltaga i vägunderhållet blifvit för dessa industriella verk ökad därhän, att de nu få betala efter dubbelt så hög beräkningsgrund som den, hvilken hitintills enligt gällande lag varit tillämpad. Slutligen har utskottet fäst uppmärksamheten på, att den ifrågavarande motionen gifver erkännande åt den principen, att man skall betala till vägunderhållet i mån, som man sliter vägarna, men att den principen alldeles icke öfverensstämmer med de grunder, på hvilka denna lagstiftning hvilat. Och hvad detta beträffar, vill jag särskildt tillägga, att om vi nu fästa oss vid de industriella anläggningar, hvilka i särskildt hög grad torde hafva framkallat tanken på detta förslag om ökad underhållsskyldighet, nämligen sockerfabrikerna, framför allt de i Skåne, så är alldeles icke gifvet, att det är dessa, som ensamt förorsaka slitning och fördärfvande af vägarna. Snarare torde det då vara betodlarne, som föra sina produkter till sockerfabriken. Nu kan ju invändas, att sockerfabriken dock är en medelbar anledning till vägnarnas fördärfvande. Ja, visserligen, om man så vill, men om vi tänka oss, huru ett sådant företag startar och kommer till stånd, är det ju så, att om det finnes utsikt till betodling, om det finnes jordbrukare, som vilja lägga sin jord under betodling för att kunna vinna afsättning till sockerfabrikerna, så uppkommer en dylik industri, och då är det väl alldeles klart, att, när vägarna slitats för afsättningen af dessa produkter, det likaväl måste kunna anses tillhöra betodlarne som sockerfabrikerna att betala den ökade ersättningen till väggassan, och det torde vara för-enadt med stora svårigheter att noga afväga och ordna förhållandena mellan dessa olika parter.

Till sist har utskottet fäst uppmärksamheten därpå, att de i fjol antagna bestämmelserna i detta ämne ännu icke trädt i tillämpning, och att man således icke kunnat förvärfva någon erfarenhet angående behof af ytterligare ändringar.

På grund häraf har utskottet hemställt, att motionen icke måtte till någon vidare åtgärd föranleda, till hvilken hemställen jag tillåter mig yrka bifall.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes i enlighet med därunder framställda yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt samt vidare därpå att kammaren, med afslag å utskottets hemställen, skulle bifalla den i ämnet väckta motionen; och förklarades den förra propositionen, hvilken förnyades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet följande, denna dag aflämnade kungl. propositioner:

1:o) angående upplåtelse af ett jordområde från kronoparken Åsen till Uppsala universitet för utvidgning af akademiska sjukhusets i Uppsala tomt;

2:o) angående försäljning af åtskilliga torp och en lägenhet under Ryda kungsgård n:is 1—5 i Uppsala län;

3:o) angående afsöndring af mark från kronoegendomen Kvarnberga n:o 1 i Södermanlands län;

4:o) angående försäljning af två till förra majorsbostället Silkesnäs n:o 1 i Kronobergs län hörande torp;

5:o) angående försäljning af sju till förra löjtnantsbostället Svärtingstorp n:is 1 och 2 i Kristianstads län hörande lägenheter;

6:o) angående upplåtelse af mark från förra korpralsbostället Östraby n:is 12 och 14 i Malmöhus län;

7:o) angående försäljning af en till förra korpralsbostället 1 mantal Skee n:o 1 i Hallands län hörande lägenhet;

8:o) angående försäljning af en till förra häradsskrifvarbostället 1 mantal Stallbacka n:o 1 i Älfsborgs län hörande utäga;

9:o) angående försäljning af ett fiske i Klarälven inom staden Karlstads område;

10:o) angående försäljning af den till förra militiebostället 1 mantal Berg n:o 1 i Örebro län hörande andel i en vid skifte afsatt samfällighet; och

11:o) angående rätt för Kungl. Maj:t att för inköp af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark disponera köpeskillingarna för vissa kronoegendomar m. m.

Vid föredragning af Kungl. Maj:ts under sammanträdet aflämnade nådiga proposition till Riksdagen angående lönerreglering för lärare vid folkskolor m. m., blef denna proposition på begäran bordlagd.

Herr Kennedy, som nu erhöll ordet, yttrade: Jag tillåter mig värdsamt hemställa, att lagutskottets utlåtande n:o 9, i anledning af väckta motioner angående skrifvelse till Konungen med begäran om framläggande af förslag till bestämmelser rörande obligatorisk sammanslutning af fiskevattnens ägare för fiskes be-

drifvande, måtte uppföras på föredragningslistan till det plenum, hvilket inträffar nästa onsdag.

Härtill lämnade kammaren sitt bifall.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag.

Kammaren åtskildes kl. 11,59 f. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.
